

УДК 378.147.091.31-059.1

© Яригіна Н. М., 2024.

<https://orcid.org/0009-0008-7009-4096>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2024.57.16>

Н. М. Яригіна

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність теми зумовлена європейським вектором розвитку вищої освіти в Україні, її спрямованістю на якісну фахову підготовку фахівців і забезпечення високої якості вищої освіти, орієнтацією на різнобічний розвиток здобувачів вищої освіти, формування їхнього широкого світогляду та задоволення індивідуальних інтересів і потреб під час навчання в закладі вищої освіти.

Мета роботи – розкрити шляхи реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти під час навчання в закладі вищої освіти.

Визначено документи закладу вищої освіти, відповідно до яких здійснюється реалізація індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти. Розкрито шляхи реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти під час навчання в закладі вищої освіти, а саме: обрання і вивчення здобувачами вищої освіти дисциплін вільного вибору; оформлення індивідуального графіку навчання здобувачів вищої освіти (за потребою); гнучка організація освітнього процесу; академічна мобільність; визнання результатів навчання, отриманих здобувачем вищої освіти через неформальну й інформальну освіту; вибір форми навчання на освітній програмі; вільний вибір теми кваліфікаційної роботи та наукового керівника відповідно до власних наукових і професійних інтересів, перспективного місця працевлаштування; здобуття досвіду професійної діяльності паралельно з теоретичним навчанням; реалізація права здобувачів вищої освіти на академічну відпустку (за потреби); самостійний вибір місця проходження студентами виробничої практики. Детально схарактеризовано процедуру обрання та вивчення здобувачами вищої освіти дисциплін вільного вибору (формування і затвердження переліку вибіркових дисциплін, їх оприлюднення на сайті університету, інформування студентів про дисципліни вільного вибору та процедуру їх обрання, складання індивідуальних навчальних планів студентів на основі їхнього вибору, формування академічних груп і складання розкладу для вивчення дисциплін вільного вибору).

Ключові слова: *індивідуальна освітня траєкторія, здобувачі вищої освіти, заклад вищої освіти, дисципліни вільного вибору, індивідуальний навчальний план.*

Iarygina N. M. Implementation of University Students' Individual Educational Trajectory. The relevance of the topic is caused by the European vector of higher education development in Ukraine, its focus on high-quality professional training of specialists and ensuring high quality higher education, orientation to university students' versatile development, formation of their broad outlook and satisfaction of individual interests and needs during their studies at a higher education institution.

The aim of the article is to reveal the ways of implementing the university students' individual educational trajectory during their studies at a higher education institution.

The article presents the higher education institution documents which determine the implementation of student's individual educational trajectory. The ways of implementing the university students' individual educational trajectory during their studies at a higher education institution are revealed. They are: selection and study of elective educational disciplines by university students; drawing up an individual study schedule for university students (if necessary); flexible organization of the educational process; academic mobility, recognition of learning outcomes obtained by students through non-formal and informal education; choice of forms of study in an educational program; free choice of the topic of the qualification work and scientific supervisor in accordance with students' scientific and professional interests, prospective place of employment; gaining experience in professional activity along with theoretical studies; realization of university students' right to academic leave (if necessary); independent choice of the place of students' production practice. The procedure for choosing and studying elective educational disciplines by university students is described in detail. It includes the formation and approval of the list of elective educational disciplines, their publication on the university website, informing students about elective disciplines and the procedure for their selection, drawing up individual curricula for students based on their choice, formation of academic groups and drawing up a schedule for studying elective educational disciplines.

Key words: *individual educational trajectory, university students, higher education institution, elective educational disciplines, individual curriculum.*

Вступ. Одним із найважливіших завдань системи вищої освіти в Україні та світі є питання якісної фахової підготовки фахівців та забезпечення високої якості вищої освіти. Водночас, освітній процес у закладі вищої освіти має забезпечувати не лише високоякісну підготовку майбутніх фахівців за їхньою спеціальністю та задоволення запитів стейкхолдерів, але й формування широкого світогляду здобувачів вищої освіти, їхній різнобічний розвиток, задоволення індивідуальних інтересів і потреб студентів.

З огляду на це, під час навчання в закладі вищої освіти здобувачі не лише вивчають низку обов'язкових навчальних предметів, що забезпечують формування їхньої професійної компетентності, а й мають можливість кожного

семестру вивчати різні навчальні дисципліни за власним вибором, відповідно до своїх схильностей, зацікавленості, професійних очікувань й особистісних прагнень. Це забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу, його ефективну організацію, надання студентам можливостей для саморозвитку, самовдосконалення, виявлення і розкриття творчого потенціалу, професійної та особистої самореалізації.

Слід відмітити, що в нормативних документах, що визначають розвиток системи освіти в Україні (Закон України «Про освіту», 2017; Закон України «Про вищу освіту», 2014), також підкреслюється право студентів на самостійний вибір окремої частини навчальних дисциплін навчального плану, що актуалізує феномен індивідуальної освітньої траєкторії.

Тому освітній процес у закладах вищої освіти України орієнтується на задоволення різноманітних індивідуальних запитів здобувачів вищої освіти, що здійснюється, зокрема шляхом побудови індивідуальної освітньої траєкторії студентів, проектування ними власної навчальної діяльності, особистої відповідальності за результати її реалізації.

З огляду на це, цікавим і актуальним є вивчення шляхів реалізації індивідуальної освітньої траєкторії студентів у реальному освітньому процесі різних закладів вищої освіти, що дозволяє дослідити й узагальнити практичний досвід здійснення індивідуалізації навчання.

Необхідно зазначити, що окремі питання реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти відображуються в низці наукових досліджень вітчизняних учених. Так, С. Алексєєва (2021), Г. Колоніна (2019), Г. Шевчук (2021) у своїх наукових розробках розкривають суть і принципи індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти. У свою чергу, В. Кулішов (2023), В. Косенко, Ю. Кісєва і О. Тарасенко (2022) вивчають механізми формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти.

Водночас, питання шляхів реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти не отримало належного висвітлення у вітчизняних наукових джерелах, що і зумовило цей науковий пошук.

Мета та завдання. Мета дослідження – розкрити шляхи реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти під час навчання в закладі вищої освіти.

Методи дослідження. У дослідженні було використано комплекс загальнонаукових методів (синтез, аналіз, порівняння, узагальнення, класифікація наукових джерел), що сприяло визначенню нормативних документів, котрі регулюють реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, а також розкриттю шляхів її реалізації на основі аналізу звітів про самооцінювання освітніх програм закладів вищої освіти

(Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди) та їхньої документації.

Результати. Згідно з Законом України «Про вищу освіту» (2014), індивідуальна освітня траєкторія здобувачів вищої освіти є персональним шляхом реалізації їхнього особистісного потенціалу, що ґрунтується на виборі ними певних освітніх програм, суб'єктів освітньої діяльності, які реалізують їх, форм і термінів здобуття вищої освіти й освітніх компонентів.

У закладах вищої освіти реалізація індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти регулюється прийнятими документами, як-от: «Положенням про організацію освітнього процесу», «Положенням про порядок і умови обрання навчальних дисциплін з циклу вільного вибору здобувачами», «Положенням про вивчення навчальних дисциплін з циклу вільного вибору здобувачами вищої освіти», «Положенням про порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих у неформальній та інформальній освіті», «Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення здобувачів вищої освіти», «Положенням про організацію та проведення практик здобувачів вищої освіти», «Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу» тощо.

Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії студентів у закладі вищої освіти здійснюється через (Відомості про самооцінювання освітньої програми 25203 Середня освіта (Українська мова і література та мова і література (англійська)), 2022; Відомості про самооцінювання освітньої програми 40196 Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька)), 2022; Відомості про самооцінювання освітньої програми 42081 Середня освіта (Мова і література (німецька)), 2022; Відомості про самооцінювання освітньої програми 60975 Англійська мова і література в закладах освіти, 2024; Положення, 2024):

- обрання і вивчення здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін вільного вибору. Так, згідно Стандарту вищої освіти університетом визначається перелік нормативних (обов'язкових) навчальних дисциплін, що становлять максимум 75 % від загального обсягу кредитів ЄКТС, та перелік вибіркових навчальних предметів, що визначаються факультетами (кафедрами, науково-методичними комісіями, гарантами освітніх програм), а їхній обсяг не повинен бути менш ніж 25 % від загального обсягу кредитів ЄКТС.

У визначені закладом вищої освіти терміни переліки навчальних дисциплін вільного вибору готуються на кафедрах (викладачі розробляють робочі навчальні програми та презентації цих дисциплін) і подаються до деканату. Після цього гаранти освітніх програм і науково-методичні комісії формують остаточний перелік вибіркових дисциплін і подають його до Центру забезпечення якості

освіти, а також на затвердження Вченої ради університету. Задля ознайомлення здобувачів вищої освіти з переліком вибіркового дисциплін, деканат або науково-методичні комісії факультету організують їх презентації, знайомлять студентів зі змістом й очікуваними результатами навчання, особливостями їх впровадження в освітній процес, а також розміщують перелік і презентації цих навчальних дисциплін на сайті університету (кафедри, факультету, Центру забезпечення якості освіти). Кафедри також можуть проводити презентації та оглядові лекції вибіркового дисциплін, розміщувати їхні матеріали на своїх вебсторінках. Відповідальність за належне методичне забезпечення та якість викладання вибіркового навчальних дисциплін, що пропонуються здобувачам вищої освіти з метою реалізації їхнього права вільного вибору, покладається на кафедри, що забезпечують викладання цих дисциплін.

Каталог вибіркового навчальних дисциплін поновлюється щороку відповідно до актуальних вимог, потреб і викликів на ринку праці та суспільства, загалом, новітніх тенденцій розвитку наукових досліджень, потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, інноваційного досвіду та наукових здобутків викладачів університету.

Здобувачі вищої освіти самостійно, відповідно до власних інтересів і потреб, обирають навчальні дисципліни вільного вибору з переліку, що представлений на сайті університету. Так, здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти можуть обрати одну навчальну дисципліну з циклу загальної підготовки (загальним обсягом 3 кредити) і кілька навчальних дисциплін із циклу професійної підготовки (обсягом 20 кредитів), й обрані предмети вивчаються впродовж трьох семестрів. Процедура обрання вибіркового дисциплін здійснюється під керівництвом Центру забезпечення якості освіти, який формує списки академічних груп із вивчення цих дисциплін. Цей вибір освіти фіксується в наказі ректора та індивідуальних навчальних планах.

З огляду на це, остаточне формування академічних груп здобувачів вищої освіти, які вивчають обрані вибірково дисципліни, дозволяє скласти індивідуальний план здобувача вищої освіти, що стає планом унормованої освітньої траєкторії навчання на увесь його термін. Відповідно, розклад занять на всіх факультетах закладу вищої освіти складається так, аби здобувачі мали певні дні для відвідування занять і вивчення вибіркового дисциплін та реалізували власну індивідуальну освітню траєкторію без перешкод.

Декан факультету і куратор академічної групи надають здобувачам освіти консультації стосовно формування їхніх індивідуальних планів та їх реалізації впродовж усього терміну навчання в університеті. З об'єктивних причин здобувачі вищої освіти можуть вносити зміни до сформованої варіативної частини індивідуальних планів на наступний навчальний рік, подавши

відповідну заяву до деканату. Рішення про задоволення заяви та інтересів студентів стосовно внесення змін до їхніх індивідуальних планів приймаються вченою радою факультету.

Окрім того, здобувачі вищої освіти можуть опанувати окрему вибірку дисципліну в іншому закладі вищої освіти в межах програм академічної мобільності (як зовнішньої, так і внутрішньої). На підставі документа, що містить перелік результатів вивчення вибіркової навчальної дисципліни в університеті-партнері, обсяг та інформацію стосовно системи оцінювання, кафедри і деканати можуть дозволити зарахувати студентам вибірку дисципліну, опановану в університеті-партнері;

- оформлення індивідуального графіка навчання здобувачів вищої освіти (за потребою);

- гнучку організацію освітнього процесу;

- академічну мобільність, визнання результатів навчання, отриманих здобувачем вищої освіти через неформальну й інформальну освіту. Це передбачає, зокрема, ознайомлення здобувачів вищої освіти з наявними програмами академічного обміну, що представлені на вебсайті університету, можливостями неформальної та інформальної освіти, надання консультацій (деканати, куратори академічних груп, викладачі) і допомоги в оформленні необхідних документів;

- вибір форми навчання на освітній програмі;

- вільний вибір теми кваліфікаційної роботи та наукового керівника відповідно до власних наукових і професійних інтересів, перспективного місця працевлаштування;

- здобуття досвіду професійної діяльності паралельно з навчанням;

- реалізацію права здобувачів вищої освіти на академічну відпустку (за потреби);

- самостійний вибір студентами місця проходження виробничої практики, що створює умови для набуття ними практичних умінь і навичок зі спеціальності та розширення можливостей для подальшого працевлаштування.

Слід зауважити, що при реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти враховуються їхні здібності, схильності, цінності, потреби, інтереси та мотивація до навчання і професійної діяльності.

Обговорення. Проведений аналіз наукової літератури (С. Алексеєва, В. Калюжна, Ю. Кісева, Г. Колоніна, В. Косенко, В. Кулішов, О. Тарасенко, Г. Шевчук) та документації закладів вищої освіти дозволив визначити шляхи реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти (обрання і вивчення студентами вибірових дисциплін; оформлення індивідуального графіку навчання; гнучка організація освітнього процесу; академічна

мобільність; визнання результатів навчання, отриманих студентами через неформальну й інформальну освіту; вибір форми навчання на освітній програмі; вільний вибір теми кваліфікаційної роботи та наукового керівника; здобуття досвіду професійної діяльності паралельно з теоретичним навчанням; реалізацію права здобувачів вищої освіти на академічну відпустку; самостійний вибір студентами місця проходження виробничої практики). Отримані результати дослідження доповнюють і розширюють наявні наукові розвідки в цьому напрямі, розкриваючи різні шляхи реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти.

Висновки. Отже, індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти передбачає побудову персонального шляху реалізації його особистісного потенціалу на основі вибору освітніх програм, суб'єктів освітньої діяльності, які реалізують їх, форм і терміну здобуття освіти. Це забезпечується вивченням здобувачами освіти навчальних дисциплін у процесі формальної, неформальної й інформальної освіти, гнучкою організацією освітнього процесу, вибором форм навчання і місця проходження виробничої практики, теми і наукового керівника тощо. Усе це сприяє задоволенню індивідуальних запитів, інтересів і потреб студентів, їхній самореалізації (як особистісній, так і професійній), формуванню мотивів та готовності здійснювати самоосвітню діяльність.

ЛІТЕРАТУРА:

- Алексеева С. Індивідуальна освітня траєкторія: від побудови до реалізації. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*: зб. наук. пр. (Серія: Педагогічні науки). Київ : «Вид-во Людмила», 2021. Вип. 17. С. 74-82. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730035>
- Відомості про самооцінювання освітньої програми 25203 Середня освіта (Українська мова і література та мова і література (англійська)) спеціальності 014 Середня освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. 210 с. URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/5084f8bc-11db-4e38-b07d-dde91ac74495.pdf>
- Відомості про самооцінювання освітньої програми 40196 Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька)) спеціальності 014 Середня освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань, 2022. 76 с. URL: <https://udpu.edu.ua/navchannia/litsenziia-sertyfikaty>
- Відомості про самооцінювання освітньої програми 42081 Середня освіта (Мова і література (німецька)) спеціальності 014 Середня освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. 74 с. URL: <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/vidomist-somova-i-literatura-nimeczka.pdf>
- Відомості про самооцінювання освітньої програми 60975 Англійська мова і література в закладах освіти спеціальності 014 Середня освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків, 2024. 74 с. URL: http://smc.hnpu.edu.ua/files/Akredytatsiya/Anhliiska_mova_i_literatura_v_zakladakh_ospity/anhliiska_mova_i_literatura_v_zakladakh_ospity.pdf

- Друганова О. М., Білик В. М., Денисенко А. О. Досвід формування вчителя-лідера в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2022. № 53. С. 26-38.
- Колоніна Л. Г. Основні характеристики сутності та змісту поняття індивідуальної освітньої траєкторії студента в процесі професійної підготовки. *World Science*. 2019. № 12(52). Т. 2. С. 10-14. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/30122019/6833
- Кулішов В. С. Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти. *Соціально-освітні домінанти професійної підготовки сучасного компетентного фахівця* : матер. II Всеукр. студ. наук.-практ. конф. (Біла Церква, 18 травня 2023 р.). Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2023. С. 20–26. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736637/1/%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%86%D0%9E%D0%A2%20%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87%D1%96%D0%B2%20%D0%92%D0%9E%20%D1%83%20%D0%91%D0%86%D0%9D%D0%9F%D0%9E.pdf>
- Механізм формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти / О. Тарасенко, В. Косенко, Ю. Кісева та ін. Олександрія : Олександрійський педагогічний фаховий коледж імені В. О. Сухомлинського, 2022. 6 с. URL : <http://www.opk.org.ua/Docs/mehanizm%20.pdf>
- Положення про організацію освітнього процесу в ХНПУ імені Г. С. Сковороди. 2024. URL : http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normal_dokum/Pol/Pro_orh_osvit_protsestu%202024.pdf
- Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- Шевчук Г.Й. Індивідуальна освітня траєкторія студента: суть і ключові аспекти організації. *Педагогічні науки*. 2021. Вип. 19. С. 56–61. URL : <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4437/3922>

REFERENCES:

- Aliksieieva, S. (2021). Individualna osvitnia traiektoriia: vid pobudovy do realizatsii [Individual educational trajectory: from construction to implementation]. *Mystetska osvita: zmist, tekhnologii, menedzhment (Serii: Pedagogichni nauky)*, 17, 74-82. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730035> (in Ukrainian).
- Vidomosti pro samoatsiniuvannia osvitnoi prohramy 25203 Serednia osvita (Ukrainska mova i literatura ta mova i literatura (anhliiska)) spetsialnosti 014 Serednia osvita pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity Poltavskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. G. Korolenka [Information on self-assessment of the educational program 25203 Secondary education (Ukrainian language and literature and language and literature (English)) in specialty 014 Secondary education of the first (bachelor's) level of higher education in Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University]. (2022). Poltava. Retrieved from <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/5084f8bc-11db-4e38-b07d-dde91ac74495.pdf> (in Ukrainian).
- Vidomosti pro samoatsiniuvannia osvitnoi prohramy 40196 Serednia osvita (Mova i literatura (anhliiska, nimetska)) spetsialnosti 014 Serednia osvita druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyny [Information on self-assessment of the educational program 40196 Secondary education (Language and literature (English, German)) in specialty 014 Secondary education of the second (master's) level of higher education in Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University]. (2022). Uman. Retrieved from <https://udpu.edu.ua/navchannia/litsenziia-sertyfikaty> (in Ukrainian).

- Vidomosti pro samootsiniuvannia osvitnoi prohramy 42081 Serednia osvita (Mova i literatura (nimetska)) spetsialnosti 014 Serednia osvita drugoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity Poltavskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. G. Korolenka [Information on self-assessment of the educational program 42081 Secondary education (Language and literature (German)) in specialty 014 Secondary education of the second (master's) level of higher education in Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University]. (2022). Poltava. Retrieved from <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/vidomist-so-mova-i-literatura-nimeczka.pdf> (in Ukrainian).
- Vidomosti pro samootsiniuvannia osvitnoi prohramy 60975 Anhliiska mova i literatura v zakladakh osvity spetsialnosti 014 Serednia osvita drugoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody [Information on self-assessment of the educational program 60975 English language and literature in educational institutions in specialty 014 Secondary education of the second (master's) level of higher education in H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University]. (2024). Kharkiv. Retrieved from http://smc.hnpu.edu.ua/files/Akredytatsiya/Anhliiska_mova_i_literatura_v_zakladakh_osvity/anhliiska_mova_i_literatura_v_zakladakh_osvity.pdf (in Ukrainian).
- Druhanova, O. M., Bilyk, V. M. & Denysenko, A. O. (2022). Dosvid formuvannia vchytelia-lidera v Kharkivskomu natsionalnomu pedahohichnomu universyteti imeni H. S. Skovorody. [The experience of teacher-leader formation at the H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*. № 53. S. 26-38. (in Ukrainian).
- Kolonina, L. G. (2019). Osnovni kharakterystyky sutnosti ta zmistu poniattia individualnoi osvitnoi traiektorii studenta v protsesi profesiinoy pidhotovky [The main characteristics of the essence and content of the concept of a student's individual educational trajectory in the process of professional training]. *World Science*, 12(52). Vol. 2, 10-14. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/30122019/6833
- Kulishov, V. S. (2023). Formuvannia individualnoi osvitnoi traiektorii здобувачів вищої освіти у Билотсерківському інституті неперервної професійної освіти [Formation of individual educational trajectory of students at Bila Tserkva Institute of Continuing Professional Education]. Ukrainian Student Scientific and Practical Conference “Socio-educational dominants of professional training of a modern competent specialist” (20–26). Bila Tserkva: BINPO DZVO “UMO” NAPS of Ukraine. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736637/1/%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%86%D0%9E%D0%A2%20%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87%D1%96%D0%B2%20%D0%92%D0%9E%20%D1%83%20%D0%91%D0%86%D0%9D%D0%9F%D0%9E.pdf> (in Ukrainian).
- Tarassenko, O., Kosenko, V., Kiseva, Yu., & Kaliuzhna, V. (2022). Mekhanizm formuvannia individualnoi osvitnoi traiektorii здобувачів освіти [Mechanism of formation of students' individual educational trajectory]. *Oleksandriia : Oleksandriia Pedagogical Professional College named after V. O. Sukhomlynsky*. Retrieved from <http://www.opk.org.ua/Docs/mehanizm%202.pdf> (in Ukrainian).
- Polozhennia pro orhanizatsiiu osvitnoho protsesu v KhNPU imeni H. S. Skovorody [Regulations on the organization of the educational process at H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University]. (2024). Retrieved from http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/Pol/Pro_orh_osvit_protsesu%202024.pdf (in Ukrainian).
- Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 1 lypnia 2014 r. № 1556-VII [On Higher Education: Law of Ukraine, dated July 1, 2014, No. 1556-VII]. (2014). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (in Ukrainian).

- Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 5 veresnia 2017 r. № 2145-VIII [On Education: Law of Ukraine, dated 5 September, 2017, No. 2145-VIII]. (2017). Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (in Ukrainian).
- Shevchuk, G. I. (2021). Indyvidualna osvithna traiektoriia studenta: sut i kliuchovi aspekty orhanizatsii [Student's individual educational path: the essence and key aspects of organization]. *Pedagogical Sciences*, 19, 56–61. Retrieved from <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4437/3922> (in Ukrainian).
-

Інформація про автора:

Яригіна Надія Михайлівна: ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-7009-4096>, здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна 61166
e-mail: yariginanm@gmail.com

Information about the author:

Iarygina Nadiia Mykhailivna: <https://orcid.org/0009-0008-7009-4096>, Ph.D. student in specialty 015 Professional Education (by specializations), H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Valentynivska street, 2, Kharkiv, Ukraine 61166
e-mail: yariginanm@gmail.com

Цитуйте цю статтю як: Яригіна Н. М. Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2024. № 57. С. 183-192. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2024.57.16>

Дата надходження статті до редакції: 18.09.2024

Стаття прийнята до друку: 03.10.2024